

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
ตำบลบ้านสาغ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาตรีวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณบดีวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง ได้พิจารณาการศึกษา
ต้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสง อำเภอมือง
จังหวัดพะเยา” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....
(ผศ. กำธร ธรรมพิทักษ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัตน์)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง

พฤษภาคม 2555

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ และสนับสนุนอย่างดียิ่งจาก ผศ.กำธร ธรรมพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และติดตามความคืบหน้า ด้วยความเอาใจใส่ รวมทั้งได้ให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาด้วยดีตลอดมา จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จ สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

คุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแต่ บุพการี และครอบครัว ซึ่งได้คอยให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนการศึกษา ตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา จนทำให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ตาม ที่คาดหวัง

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อ การบริหารจัดการระบบกำจัดขยะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการนโยบายสาธารณะด้านการกำจัดขยะมูลฝอยให้เป็น รูปธรรมต่อไป

ทรงธิดักดิ์ ทิพย์คำ

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ผู้ศึกษาค้นคว้า	ทรงธิดักดิ์ ทิพย์คำ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กำธร ธรรมพิทักษ์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร.ป.ม. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555

บทคัดย่อ

การศึกษากการ มีจุดมุ่งหมายการวิจัยเพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ และเพื่อศึกษาถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 367 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และนำไปเทียบเกณฑ์เพื่ออภิปรายผล สรุปผลการวิจัย พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการมีส่วนร่วม พบว่า ขาดความต่อเนื่องของงบประมาณภาครัฐ และขาดการมีส่วนร่วมจากเด็กเยาวชนในชุมชน

Term of Title PUBLIC PARTICIPATION IN GARBAGE MANAGEMENT IN TUMBON
BANSANG, MUANG DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

Author SONGTHISAK THIPKAM

Advisor: Assistant Professor Kamthon Thammakitak

Academy paper: Independent Study M.P.A in Public Policy,
University of Phayao, 2012

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the level of participation of people and the obstacles and recommendations towards local people's participation in garbage management. The samples groups were 367 of people living in Tumbon Bansang, Muang District, Phayao Province, data were analyzed with the use of the percentage and mean for compared to discuss the results were found. The results of this study showed that local people's participation in garbage management was at a moderate level, in descending order as follows: the participation in Planning, the allocation of benefits, Activities, Planning and the monitoring and evaluation, The problems and obstacles to the participation in garbage management include lack of continuity of the government budget and lack of participation of youth in the community.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
การมีส่วนร่วม	5
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	13
3 วิธีดำเนินการวิจัย	15
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	16
การเก็บรวบรวมข้อมูล	16
ระยะเวลาในการดำเนินงาน.....	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	18
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	18
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบล บ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.....	21
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....	26
5 บทสรุป	27
สรุปผลการวิจัย	27
อภิปรายผล	29
ข้อเสนอแนะ	30
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	31
บรรณานุกรม	32
ภาคผนวก	38
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	39
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า	42

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากร จำแนกตามเพศ.....	18
2	แสดงจำนวนประชากร จำแนกตามอายุ	19
3	แสดงจำนวนประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา.....	19
4	แสดงจำนวนประชากร จำแนกตามอาชีพ	20
5	แสดงจำนวนประชากร จำแนกตามรายได้.....	20
6	แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม ในการวางแผน	22
7	แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรม	23
8	แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม ในการจัดสรรผลประโยชน์.....	24
9	แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตามและประเมินผล.....	25
10	แสดงค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วม กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	26

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1	กรอบแนวคิด	14
---	------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยได้พัฒนาจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่การเป็นสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งจากการขยายตัวของประชากร การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมจึงเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากโดยเฉพาะของเสีย คือ ขยะและน้ำเสียที่มีปริมาณมากขึ้นเป็นลำดับ โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ปริมาณขยะมูลฝอยของประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นทุกปี จากปี พ.ศ. 2536 ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณวันละ 30,640 ตัน และในปี พ.ศ. 2545 ปริมาณมูลฝอยเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 39,225 ตัน โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยประมาณร้อยละ 1.2 ต่อปี จากปัญหาขยะที่ตกค้างเกิดการเน่าเหม็นและไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้น้ำเน่าเสียจากการตรวจสอบพบว่าคุณภาพน้ำโดยรวม ทั้งประเทศไทยสภาพส่วนใหญ่มีเพียงปริมาณร้อยละ 19 เท่านั้นที่อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 35 อยู่ในเกณฑ์พอใช้และร้อยละ 28 เป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม (กรมควบคุมมลพิษ, 2546) ซึ่งจะเห็นว่าปัญหาเหล่านี้สาเหตุเกิดจากมนุษย์ ดังนั้นจึงต้องเริ่มการแก้ไขต้นเหตุของปัญหาคือกิจกรรมของมนุษย์โดยการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับขยะและน้ำเสียแก่ประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมีความตระหนักสามารถตอบโต้ได้ และเกิดทักษะที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการกำจัดขยะและการบำบัดน้ำเสียอย่างถูกวิธีอีกทั้งเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันแก้ไขปัญหาล้างแวลดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะปานกลางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาวและมีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารการจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับอันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนมี “คน”เป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง (พัฒนา, 2546) ดังนั้นการฟื้นฟูพร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป้องกันสภาวะสิ่งแวดล้อมในเมืองและชนบท ด้วยการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชนและองค์กร 2 ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการ

จัดการมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นแบบใหม่และจัดตั้ง “องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต.” ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและเทศบาลตำบล พ.ศ. 2537 มีการจัดรูปแบบการปกครองมุ่งเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลได้มีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเองมากที่สุด โดยบทบาทภาระหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ที่รับผิดชอบเช่น การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก การรักษาความสะอาด การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การคุ้มครอง บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตำบลบ้านสาว เป็นตำบลอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมืองพะเยา ซึ่งประกอบด้วย 9 หมู่บ้านได้แก่ หมู่ 1 บ้านสาวใต้, หมู่ 2 บ้านสาวเหนือ, หมู่ 3 บ้านสันเวียงใหม่, หมู่ 4 บ้านสันเวียงใหม่, หมู่ 5 บ้านสันป่าค่าง, หมู่ 6 บ้านจิวใต้, หมู่ 7 บ้านจิวเหนือ, หมู่ 8 บ้านสันบัวบก, หมู่ 9 บ้านม่อนแก้ว จำนวนประชากรในเขต อบต. 5,041 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,552 หลังคาเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการประมง บริเวณส่วนใหญ่ในตำบลจะเป็นบ้านพักอาศัยทั้งสองฝั่งถนน บางส่วนของตำบลจะเป็นที่นา จึงทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะด้านขยะมูลฝอยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสังคม ซึ่งปัจจุบันมีปริมาณขยะประมาณวันละ 5 ตันต่อวัน เมื่อปริมาณขยะเริ่มสะสมมากขึ้นจึงเกิดปัญหาแก่ชาวบ้านในพื้นที่ เช่น การหมักหมมส่งกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งรวมของแมลงและสัตว์นำโรค เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดู และเป็นเหตุรำคาญที่ผู้พักอาศัยบริเวณใกล้เคียง ซึ่งการแก้ไขปัญหานี้เบื้องต้นของชาวบ้านในการกำจัดขยะ คือ การรวบรวมขยะและเผาขยะทุกประเภทโดยไม่คัดแยกประเภทและชนิดของขยะส่งผลให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมและเป็นมลพิษทั้งทางด้านดิน น้ำ อากาศและมนุษย์การจัดการขยะควรสร้างความตระหนักให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาว อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงสร้างกระบวนการในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาว อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวนทั้งสิ้น 4,446 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยได้นำหลักขององค์การอนามัยโลก (WHO, 1978); Cohen and Uphoff (1980); เจิมศักดิ์ (2526); แก้ว (2540) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ

2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ

2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบ การดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ในพื้นที่ตำบลบ้านสา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

2. สามารถนำไปเป็นข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมมาปรับปรุงในการสร้างกระบวนการในการจัดการขยะของเทศบาลบ้านสาอย่างยั่งยืน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างมีอิสระภาพ เสมอภาค ตามความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ ประกอบด้วยโครงสร้าง (วัตถุประสงค์ องค์ความรู้ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมการมีส่วนร่วม กิจกรรมแผนงาน/โครงการและแผนปฏิบัติการตามโครงการ) และบทบาท (การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล)

การจัดการขยะ หมายถึง การวางแผน การจัดสรรสิ่งของที่ไม่ต้องการ หรือ สิ่งของทิ้งแล้วทั้งนี้รวมถึงเศษอาหาร พืช ผักผลไม้ เศษผ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ เศษวัสดุสิ่งของที่ เก็บกวาดจากเคหะสถาน อาคาร ถนน สถานที่เลี้ยงสัตว์ นำมาดำเนินการกำจัดอย่างถูกวิธี เพื่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และสังคม

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม อย่างมีอิสระภาพ เสมอภาค ตามความสมัครใจ เริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ ประกอบด้วย โครงสร้างด้านวัตถุประสงค์ องค์ความรู้ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมการมีส่วนร่วม กิจกรรมแผนงาน/โครงการ และแผนปฏิบัติการตามโครงการ รวมทั้งบทบาทในด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล

เทศบาลตำบล หมายถึง องค์การปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลที่มีฐานะเป็นนิติ บุคคลและเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพาตำบลและ เทศบาลตำบล พ.ศ. 2537

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาغ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. การมีส่วนร่วม
2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
3. การจัดการขยะ
4. สิ่งแวดล้อมศึกษา
5. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
6. ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักสังคมศาสตร์ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมสอดคล้องกัน กล่าวคือ Erwin (1976); ทวีทอง (2527); อคิน (2527); วิริยา (2535); สุวิภา (2546) และวิวัฒน์ศิริ (2547) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมสรุปได้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีระดับการรับรู้ถึงปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหาโดยต้องร่วมกันคิด ตัดสินใจและวางแผน ตลอดจนการปฏิบัติตามกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ มีการติดตามและประเมินผลตลอดจนการบำรุงรักษา ในการพัฒนาระบบให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

นรินทร์ชัย (2546) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อย และต่อมาได้เข้าร่วมอย่างแท้จริงและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ธรรมจรรย์ (2546) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการจัดการที่ดีและจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สมาชิกในชุมชนต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้

Reeder (1974) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

United Nation (1975) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำ และเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่าง ๆ ดังนี้ ประการแรก ในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทางสังคมและการจัดสรรทรัพยากร และประการที่สองในการกระทำโดยสมัครใจต่อกิจกรรมและโครงการ และยังเน้นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความหมายครอบคลุมถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา ร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการ และร่วมในการตัดสินใจตลอดกระบวนการพัฒนา

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือตัดสินใจอย่างมีอิสระภาพ เสมอภาค ตามความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมชั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการโดยบทบาทการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในนานาทรศนะ ดังนี้ ประเวศ (2538) กล่าวว่า การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต้องคำนึงถึงคนควบคู่กันไปด้วย และเมื่อนึกถึงคน ก็ต้องนึกถึงอาชีพหรือเศรษฐกิจ ชาวบ้านจะดีขึ้นด้วยพร้อม ๆ กับครอบครัวเข้มแข็งชุมชนเข้มแข็งและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

สุธาวัลย์ (2543) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นรากฐานที่สำคัญในกระบวนการตัดสินใจด้านการพัฒนา และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีผ่านกระบวนการสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาสังคมที่เป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสม ทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

นันทวัฒน์ และแก้วคำ (2544) ให้ความเห็นของความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่ต้องสนับสนุน การมีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาสังคมที่มั่นคงซึ่งเป็นสังคมที่ประชาชนรู้สึกว่ามีส่วนที่เป็นประโยชน์ได้เสียอยู่ การมีส่วนร่วมยังเป็นส่วนประกอบของกระบวนการประชาธิปไตยด้วย

วันชัย (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ คือ 1) เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ 2) การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา 3) การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาว 4) การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ 5) การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในกรณีที่ย่ำแย่ที่สุด 6) การดำรงไว้ซึ่งความ

นำเชื้อถือและชอบธรรม 7) การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชน และค่านิยมของ
 สาธารณชน และ 8) การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน เป็น
 เวกีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญ คือ เป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 ในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการจัดการที่ดี ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สมาชิก
 ในชุมชนต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน และลดความ
 ขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ และจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1978); Cohen and Uphoff (1980); เจมส์ค็อกซ์ (2526);
 แก้ว(2540) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ
 ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร
 การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ
 ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบ
 การดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ Cohen และ Uphoff เสนอไว้ สามารถสรุป
 รูปแบบไว้ดังภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจมีความสำคัญมาก เนื่องจาก
 การตัดสินใจจะมีผลต่อการปฏิบัติการ และจากการปฏิบัติการจะมีผลต่อไปยังการรับ
 ผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกันเพราะฉะนั้นการตัดสินใจจะมีผลโดยตรงต่อ
 การรับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย

จากรูปแบบของการมีส่วนร่วมในข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วม
 มี 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วม
 ในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

มาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม

Kasperson and Breitbank (1974) ได้เสนอมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งพอสรุปได้
 ดังนี้

1) พิจารณาจากการกระทำของแต่ละบุคคล มิเป็นกระทำโดยกลุ่ม ซึ่งอาจจะทำให้การวิเคราะห์หรือได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เพราะการแสดงออกของแต่ละบุคคลในการมีส่วนร่วม นั้น จะเห็นได้ถึง ค่านิยม ความรับรู้และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

2) พิจารณาจากความถี่หรือความหนาแน่นของการกระทำ ซึ่งแสดงออกโดย การร่วมกระทำที่บ่อยครั้ง มีระยะเวลาของการกระทำกิจกรรมที่ยาวนานหรือมีความผูกพัน และมีแรงจูงใจในการกระทำ

3) พิจารณาจากคุณภาพของการเข้าร่วมซึ่งพิจารณาจากผลและผลกระทบของการกระทำ เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถ ความคิดเห็นของผู้อื่นและมีการประเมินผลหมายถึง การส่งผลโดยตรง หมายถึง การส่งผลย้อนกลับ (1) ตัดสินใจ (2) ปฏิบัติการ (3) รับผลประโยชน์ (4) ประเมินผล

Chapin (1977) ได้เสนอมาตรฐานวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนทางสังคม โดยกำหนดระดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสมาชิกในองค์การของชุมชน ดังนี้ 1) มีความสนใจและเข้าร่วมประชุม ได้แก่ การให้ความสนใจ ติดตามข่าวสารต่าง ๆ ของส่วนรวม และการเข้าประชุม เสนอแนะต่าง ๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม 2) การให้การสนับสนุน ช่วยเหลือได้แก่ การอุทิศเงิน เวลาให้แก่ส่วนรวม 3) การเข้าเป็นสมาชิกและกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวม โดยการสมัครเป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการของชุมชน และ 4) การเป็นเจ้าของที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ การยอมรับใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ

นรินทร์ชัย (2546) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ 1) ร่วมค้นหาปัญหาของตนว่าสิ่งใดเป็นรากเหง้าปัญหา 2) ร่วมคิดค้นการจัดลำดับปัญหาและวางแผนแก้ไขหาทางเลือกที่เหมาะสม ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ และร่วมติดตามดำเนินการและรับผลประโยชน์หรือร่วมเสียประโยชน์จากการดำเนินการ โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมอย่างหยาบ ๆ เป็นร้อยละ

ในเรื่องมาตรฐานวัดระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายสามารถสรุปแนวความคิดดังนี้ คือการกระทำของแต่ละบุคคล ซึ่งพิจารณาจากการกระทำ ระยะเวลาของการทำกิจกรรม คุณภาพในการทำกิจกรรม ความสนใจต่อข่าวสารหรือความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลางและระดับน้อย 0 % 50 % 100 % มีส่วนร่วมน้อย ปานกลาง มีส่วนร่วมมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม

นฤเทพ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยกรณีศึกษากรุงเทพมหานคร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตมีนบุรี เขตสัมพันธวงศ์ และเขตบางเขน จำนวน 510 คน ซึ่งพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยในระดับกลาง ร้อยละ 71.2 และสัมพันธ์กับที่อยู่อาศัย อาชีพ การศึกษา การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะ จิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะ ส่วนอายุ รายได้ ความรู้ความเข้าใจ เรื่องขยะ ทัศนคติต่อพนักงานเก็บขยะไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะ

เศรษฐพงษ์ (2541) ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี จำนวน 149 คน โดยศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ประเภทการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การติดตามข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ที่ได้รับการอบรม ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาจะเปลี่ยนแปลงตามระดับการศึกษาและการติดตามข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 และพบว่าระดับทัศนคติส่วนใหญ่อยู่ระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา จะเปลี่ยนแปลงตามอายุ ระดับการศึกษาและการติดตามข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน พบว่าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาจะเปลี่ยนแปลงตามประเภทของการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อวิเคราะห์ความสำคัญของตัวแปรร่วม พบว่า ระดับการศึกษาและการติดตามข้อมูลข่าวสาร มีผลต่อระดับความรู้และระดับทัศนคติ ส่วนประเภทการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และอายุมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม

ประพล (2542) ทำการศึกษาเรื่อง ความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดราชบุรี พบว่า ระดับความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของสมาชิก 27 องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูง อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อาชีพ การรับรู้ข่าวสาร และ ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความตระหนักอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ในปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่มีผลต่อความตระหนัก ส่วนในเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีความแตกต่างกันในปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างกัน และพบอีกว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ความเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน จะมีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งผลการทดสอบถดถอยพหุคูณแสดงว่าความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ข่าวสารที่ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 31.6

ศรีสุรางค์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นระดับชั้นที่ 5 มีรายได้ไม่เกิน 50,000 บาทหมู่บ้านในครัวเรือน 6-10 หมู่บ้าน ประชากรในความรับผิดชอบ 5,001-10,000 คน มีทรัพยากรในการจัดการ ได้แก่ บุคลากรในการปฏิบัติงานร้อยละ 10.1 มีการจัดสรรงบประมาณร้อยละ 25.8 จัดให้มีภาชนะรองรับมูลฝอยร้อยละ 14.6 จัดให้มียานพาหนะขนส่งมูลฝอยร้อยละ 7.9 มีที่กำจัดมูลฝอยร้อยละ 6.7 มีระบบกำจัดมูลฝอยร้อยละ 14.6 การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนร้อยละ 36 การรับรู้บทบาทตามพระราชบัญญัติอยู่ในระดับสูงร้อยละ 59.6 ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอยู่ในระดับสูงร้อยละ 49.4 การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลด้านเก็บรวบรวม ขนย้าย กำจัด อยู่ในระดับน้อย มีมากถึงร้อยละ 91 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางสถิติพบว่า ระดับชั้น รายได้ ทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ ภาชนะรองรับมูลฝอย ยานพาหนะขนย้ายมูลฝอยและการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

อิทธิพล และคณะ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่องการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ความต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง การกำจัดขยะและการบำบัดน้ำเสียของกลุ่มประชาชนที่มีพฤติกรรมการบำบัดน้ำเสียแบบดั้งเดิมโดยการบำบัดน้ำเสียลงท่อสาธารณะ และในแหล่งน้ำธรรมชาติ และการกำจัดขยะแบบดั้งเดิม โดยการฝังและทิ้งในที่ว่างเปล่ามีความต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะโดยผ่านสื่อกิจกรรมมากที่สุด เพราะว่าสื่อกิจกรรมเป็นสื่อที่เน้นการเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง เช่น การศึกษาดูงาน การเข้าร่วมการฝึกอบรมหรือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้โดยตรงจากสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด อีกทั้งยังสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ถูกต้อง

พนิตา (2543) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาบึงบอเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอเพ็ด อยู่ในระดับต่ำและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทั้งในระดับการศึกษา อาชีพหลัก การเข้ารับการอบรม การรับรู้ข่าวสาร สถานภาพในองค์การบริหารส่วนตำบล มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอเพ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) การใช้ประโยชน์จากบึงบอเพ็ด มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอเพ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$) ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอเพ็ดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) นอกจากนี้ยังพบว่าเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงบอเพ็ด

นิรชา และคณะ (2544) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การฝึกอบรมและวิทยากรในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นคือ ผู้ใหญ่ต้องการความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และความก้าวหน้า จะมีความภาคภูมิใจในการทำงาน ถ้างานที่เขาทำประสบผลสำเร็จต้องการที่จะมีความรู้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานเพื่อความมั่นคงในอาชีพและวางแผนชีวิตในอนาคต จะมีความคาดหวังว่า เมื่ออบรมแล้วได้อะไรเพิ่มเติมจากเดิมซึ่งจะเน้นปัญหาของโลกปัจจุบันและต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตัวเอง ผู้ใหญ่สามารถโต้แย้งได้ในเรื่องที่มีความเห็นไม่ตรงกันแต่จะเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในเรื่องบุคลิกลักษณะ ความคิดสติปัญญา การศึกษา ผู้ใหญ่จะเตรียมพร้อมก่อนเข้ารับการอบรมโดยจะมีส่วนร่วมและกระตือรือร้นในการอบรม

पालชนิด (2544) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหญิงในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 39) มีสถานภาพแต่งงาน (ร้อยละ 62) มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 53) อาชีพส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 10,000 บาท เข้ามาดำรงตำแหน่งจำนวน 4 ปีขึ้นไป โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมวางแผน/ตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=80$) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมดำเนินการ ($\bar{x}=73$) และมีส่วนร่วมประเมินผล ($\bar{x}=70$) ตามลำดับ ยกเว้นการมีส่วนร่วมในทรัพยากรธรรมชาติ พบว่ามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ด้าน คือ ร่วมวางแผน/ตัดสินใจ ($\bar{x}=66$) ร่วมดำเนินการ ($\bar{x}=55$) และ

ร่วมประเมินผล ($\bar{x}=49$) นอกจากนี้ยังพบว่ามีส่วนร่วมประเมินผลในด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ในระดับปานกลาง

ตรองกมล (2544) ศึกษาเรื่อง แบบจำลองการฝึกอบรม เกี่ยวกับขยะและน้ำเสีย สำหรับประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า แบบจำลองการฝึกอบรมเกี่ยวกับขยะและน้ำเสียสำหรับประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพปรากฏค่าความตรงเชิงเนื้อหา ค่าความเชื่อมั่น ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเป็นปรนัยและผลการเรียนรู้ของกลุ่มแม่บ้านหลังการใช้แบบจำลองการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการใช้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยต่อผลการดำเนินงานของ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนา สิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีค่าเฉลี่ยร้อยละสูงถึง 94.84 ขณะที่ไม่เห็นด้วยเพียงค่าเฉลี่ยร้อยละ 5.16

สุวิภา (2546) ศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการป่าชุมชน พบว่า กระบวนการในช่วงดำเนินการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงได้มีการพัฒนาในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่เห็นแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มองค์กรสตรี กลุ่มผู้นำชุมชน สถานศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการป่าและเพิ่มทักษะภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนในการจัดการป่า เน้นการใช้มุมมองที่มีอยู่อย่างหลากหลายของบุคคลและกลุ่มองค์กร โดยผ่านการทำงานในรูปแบบกระบวนการกลุ่มและการสนับสนุนให้มีการประชุมเสวนา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การศึกษาดูงาน การระดมสมองการฝึกอบรม การติดตามประเมินผลและการสรุปบทเรียน การกระจายข้อมูลในข่าวสารไปสู่การรับรู้แก่ทุกคนในชุมชน เพื่อให้เกิดความตระหนัก ความเข้าใจและความสนใจจนก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดเดิมของคนส่วนใหญ่ คนกับป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานการพึ่งพิงเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ส่วนการพัฒนารูปแบบและกระบวนการในการจัดการป่าไม้โดยมีการจัดตั้งองค์กรชุมชนในการบริหารจัดการป่าในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนของคนในชุมชนระดับตำบล มีแนวทางปฏิบัติและแผนงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ที่เกิดจากความรู้ ความเข้าใจและการสนับสนุนของสมาชิกในชุมชน

ธรรมจรรย์ (2546) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาเทศบาลภายในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า คณะกรรมการชุมชนในพื้นที่ศึกษาสิ่งแวดล้อมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัย

หลักที่มีส่งผลกระทบต่อการทำงานร่วมกัน ได้แก่ เพศ อายุ การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การได้รับข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติเชื่อถือได้ว่าจะมีผลต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีปัญหาอุปสรรคในกระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ เวลาที่จำกัดในการทำกิจกรรมของชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดการติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอองค์กรเอกชนเข้ามาสนับสนุนไม่ทั่วถึงชุมชนและประชาชนในชุมชนยังขาดการให้ความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ

วิวัฒน์ศิริ (2547) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี พบว่า โครงการหรือกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นด้านการป้องกันน้ำเสียไหลลงแม่น้ำ (ร้อยละ 55) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแม่น้ำ

แม่กลอง ทั้งการอนุรักษ์ดิน น้ำ การจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรที่เป็นปัจจัยสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลและจำนวนประชากรในพื้นที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการถ่ายทอดความรู้โดยผ่านสื่อกิจกรรมเพื่อนำมาสู่จากสภาพความเป็นจริงและวิธีการมีส่วนร่วมซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้โดยตรงจากสภาพที่เป็นจริงมากที่สุดและจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างถูกต้องอีกด้วย

กรอบแนวคิดการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปรอิสระคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านปาง อำเภอมะเอนก จังหวัดพะเยา ดังแสดงในภาพ

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

เพศ
อายุ
ระดับการศึกษา
อาชีพ
รายได้

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของ
ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสา
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาغ อำเภอมือง จังหวัดพะเยาในครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ (1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล (4) การวิเคราะห์ข้อมูล และ (5) สรุป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้ เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาغ อำเภอมือง จังหวัดพะเยา

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาغ อำเภอมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 4,446 คน

คำนวณจำนวนตัวอย่าง จากสูตร Taro Yamane (ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05) (Taro Yamane 1973: 1088, อ้างอิงใน ประคอง กรรณสูต 2538 หน้า 357) ใช้เทคนิคการหาขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร } n &= \frac{4,446}{1+4,446(0.05)^2} \\ &= 366.98 \text{ หรือ } 367 \text{ คน} \end{aligned}$$

เมื่อ N = ขนาดของประชากร (ประชากรตำบลบ้านสาغ)

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง = 0.05

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาบ อำเภอเมือง คือ แบบสอบถามซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดที่กำหนด ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสาบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยใช้คำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมเป็นพื้นฐานของประชากรที่ให้ข้อมูล ขั้นตอนการเก็บรวบรวมผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสอบถามประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลบ้านสาบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. จัดทำแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล จากกลุ่มประชากรตัวอย่างในตำบลบ้านสาบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา และมีคณะผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบ
4. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความชัดเจนถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหา
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจริง พื้นที่ บ้านหัวทุ่ง ของตำบล ปงเตา อำเภองาว จังหวัดลำปาง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ตัวแปรทั้งเชิงปริมาณ ในครั้งนี้ โดยใช้ร้อยละและสถิติเชิงพรรณนา

-การวัดตัวแปร

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม วัดให้คะแนน และความหมายดังนี้

เป็นประจำ ให้ 2 คะแนน

เป็นบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

ไม่เคยร่วม ให้ 0 คะแนน

ค่าเฉลี่ยคะแนนและความหมาย ดังนี้

$$\text{การหาช่วงคะแนน} = \frac{2 - 0}{3} = 0.66$$

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับ

ระดับค่า 1.34 - 2.00 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

ระดับค่า 0.67 - 1.33 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

ระดับค่า 0.00 - 0.66 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอเมือง โดยทำการศึกษาจากประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน โดยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	157	42.78
หญิง	210	57.22
รวม	367	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 57.22 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 157 คิดเป็นร้อยละ 42.78

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากร จำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
25-34 ปี	118	32.15
35-49 ปี	146	39.78
50-60 ปี	79	21.53
61 ปี ขึ้นไป	24	6.54
รวม	367	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-49 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 39.78 รองลงมาคือ 25-34 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 32.15 50-60 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 21.53 และน้อยสุด 61 ปีขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.54

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	9	2.45
ประถมศึกษา	112	30.52
มัธยมศึกษาต้นตอนต้น	98	26.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	64	17.44
อนุปริญญา/ปวส.	35	9.54
ปริญญาตรี	31	8.45
ปริญญาโท	18	4.90
อื่น ๆ (ระบุ)	-	-
รวม	367	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 30.52 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.44 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.54 ปริญญาตรี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 8.45 ปริญาโท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.90 และน้อยสุด คือ ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.45

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากร จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	189	51.55
รับจ้าง	52	14.17
ธุรกิจส่วนตัว	7	1.91
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	56	15.26
ข้าราชการ	17	4.63
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	46	12.53
อื่น ๆ	-	-
รวม	367	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพ เกษตรกร จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 51.55 รองลงมาคือ พ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 15.26 รับจ้าง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 14.17 พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12.53 ข้าราชการ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.63 และน้อยสุด คือ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.91

ตาราง 5 แสดงจำนวนประชากร จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	123	33.51
5,001-10,000 บาท	167	45.50
10,001-15,000 บาท	56	15.26
15,001-20,000 บาท	13	3.54
20,001 บาทขึ้นไป	8	2.18
รวม	367	100.00

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 รองลงมาคือ รายได้น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน

123 คน คิดเป็นร้อยละ 33.51 รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 15.26 รายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.54 และน้อยสุด คือ มากกว่า 20,000 จำนวน 8 คิดเป็นร้อยละ 2.18

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้กำหนดการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พร้อมนำมาวิเคราะห์ผลเป็นค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก โดยสามารถแยกรายละเอียดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	วัดให้คะแนน	และความหมายดังนี้
เป็นประจำ	ให้ 2	คะแนน
เป็นบางครั้ง	ให้ 1	คะแนน
ไม่เคยร่วม	ให้ 0	คะแนน

ค่าเฉลี่ยคะแนนและความหมาย ดังนี้

$$\text{การหาช่วงคะแนน} = \frac{2 - 0}{3} = 0.66$$

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับ

ระดับค่า	1.34 - 2.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
ระดับค่า	0.67 - 1.33	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
ระดับค่า	0.00 - 0.66	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย

ตาราง 6 แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

การวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วม			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ระดับ
	จำนวนตัวอย่าง 367 คน				
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย		
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน					
1. ท่านเข้าร่วมประชาคมหมู่บ้านเพื่อค้นหาปัญหาและการวางแผนในการจัดการขยะของชุมชน	189 (51.50)	145 (39.51)	33 (8.99)	1.43	มาก
2. ท่านเข้าร่วมในการนำเสนอโครงการที่เป็นประโยชน์หรือสามารถแก้ไขปัญหาขยะในที่ประชุม	168 (45.78)	137 (37.33)	62 (16.89)	1.29	ปานกลาง
3. ท่านร่วมพิจารณาการดำเนินการในการกำจัดขยะในพื้นที่	156 (42.51)	154 (41.96)	57 (15.53)	1.27	ปานกลาง
4. ในกรณีที่การตัดสินใจเลือกโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ท่านแสดงความคิดเห็นได้เป็นอย่างดีมีเหตุผล	158 (43.05)	187 (50.95)	22 (5.99)	1.37	มาก
5. ท่านแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการวางแผนการบริหารจัดการขยะทุกครั้ง	201 (54.77)	126 (34.33)	40 (10.90)	1.44	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม			1.36	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการวางแผนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=1.36) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการวางแผนการบริหารจัดการขยะทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.44) และรองลงมาคือ เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้านเพื่อค้นหาปัญหาและการวางแผนในการจัดการขยะของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.43) และน้อยสุด คือ ร่วมพิจารณาการดำเนินการในการกำจัดขยะในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.27)

ตาราง 7 แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

การดำเนินกิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม			ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ระดับ
	จำนวนตัวอย่าง 367 คน				
	เป็นประจำ	เป็นบางครั้ง	ไม่เคย		
1.ท่านเข้าร่วมดำเนินการ กิจกรรม/โครงการ กำจัดขยะ	101 (27.52)	198 (53.95)	68 (18.53)	1.09	ปานกลาง
2.ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการลดการเกิดขยะมูล ฝอย	134 (36.51)	217 (59.13)	16 (4.36)	1.32	ปานกลาง
3.ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการนำขยะมาใช้ ประโยชน์ เช่นการนำขวด หนังสือพิมพ์ ถุงพลาสติกที่แยกเก็บไว้นำไปขาย	185 (50.41)	168 (45.78)	14 (3.81)	1.47	มาก
4.ท่านให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เข้ามา ดำเนินการศึกษาข้อมูลด้านขยะมูลฝอยในพื้นที่ ของท่าน	189 (51.50)	152 (41.42)	26 (7.08)	1.44	มาก
5.ท่านเข้าร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับสมาชิกในบ้านให้ใช้สินค้าที่เกิดขยะ น้อยที่สุด	136 (37.06)	158 (43.05)	73 (19.89)	1.17	ปานกลาง
	ค่าเฉลี่ยรวม			1.30	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการนำขยะมาใช้ประโยชน์ เช่นการนำขวด หนังสือพิมพ์ ถุงพลาสติกที่แยกเก็บไว้นำไปขาย อยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=1.47) รองลงมาคือ ประชาชนให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการศึกษาข้อมูลด้านขยะมูลฝอยในพื้นที่ของท่านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=1.44) และน้อยสุด ประชาชนท่านเข้าร่วมดำเนินการ กิจกรรม/โครงการกำจัดขยะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.09)

ตาราง 8 แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

การจัดสรรผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม			ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ระดับ
	จำนวนตัวอย่าง 367 คน				
	เป็นประจำ	เป็นบางครั้ง	ไม่เคย		
ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์					
ผลประโยชน์					
1. ท่านเข้าร่วมในการวางแผนจัดสรรรายได้จากการดำเนินงานของกลุ่มกองทุนขยะในชุมชน	89 (24.25)	204 (55.59)	74 (20.16)	1.04	ปานกลาง
2. ท่านเข้าร่วมการบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมต่างในการรณรงค์การลดขยะมูลฝอยในชุมชน	196 (53.41)	129 (35.15)	42 (11.44)	1.42	มาก
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการนำขยะรีไซเคิลไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า	219 (59.67)	123 (33.51)	25 (6.81)	1.53	มาก
4. ท่านได้รับผลประโยชน์ในการจัดสรรผลประโยชน์จากกลุ่มกองทุนขยะในชุมชน	169 (46.05)	164 (44.69)	34 (9.26)	1.37	มาก
5. ท่านรู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่ทำประโยชน์ในด้านการจัดการขยะให้กับชุมชนของท่าน	155 (42.23)	187 (50.95)	25 (6.81)	1.35	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม			1.19	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.19) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการนำขยะรีไซเคิลไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.53) รองลงมาคือ ประชาชนเข้าร่วมการบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมต่างในการรณรงค์การลดขยะมูลฝอยในชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.42) และน้อยสุดคือ ประชาชนเข้าร่วมในการวางแผนจัดสรรรายได้จากการดำเนินงานของกลุ่มกองทุนขยะในชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.04)

ตาราง 9 แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม			ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ระดับ
	จำนวนตัวอย่าง 367 คน				
	เป็นประจำ	บางครั้ง	ไม่เคย		
1. ท่านเข้าร่วมเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน และหน่วยงานอื่น ที่เข้ามาศึกษาดูงาน	126 (34.33)	185 (50.41)	56 (15.26)	1.19	ปานกลาง
2. ท่านเข้าร่วมติดตามผลการจัดกิจกรรมของธนาคารขยะในชุมชน	151 (41.14)	168 (45.78)	48 (13.08)	1.28	ปานกลาง
3. ท่านเข้าร่วมประเมินผลกับหน่วยงานอื่น ที่ได้เข้ามาศึกษาวิจัย ทดลองเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน	120 (32.70)	198 (53.95)	49 (13.35)	1.19	ปานกลาง
4. ท่านเข้าร่วมประชุมสรุปปัญหาจากการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน	156 (42.51)	168 (45.78)	43 (11.72)	1.31	ปานกลาง
5. ท่านมีความภูมิใจที่ชุมชนท่านเป็นเขตปลอดขยะ	189 (51.50)	165 (44.96)	13 (3.54)	1.48	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม			1.29	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.29) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความภูมิใจที่ชุมชนท่านเป็นเขตปลอดขยะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.48) รองลงมา คือ ประชาชนเข้าร่วมประชุมสรุปปัญหาจากการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.31) และน้อยสุด ประชาชนเข้าร่วมเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน และหน่วยงานอื่นที่เข้ามาศึกษาดูงาน และเข้าร่วมประเมินผลกับหน่วยงานอื่น ที่ได้เข้ามาศึกษาวิจัย ทดลองเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.19)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วม กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
	\bar{x}	
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	1.36	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	1.34	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	1.30	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	1.29	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	1.32	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเมื่อมองภาพรวมทุก ๆ ด้าน โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.32) โดยมีการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.36) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=1.34) และน้อยสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.29)

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. งบประมาณในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการเข้าร่วมกิจกรรมการกำจัดขยะไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดความไม่ต่อเนื่องตามไปด้วย

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะ ส่วนใหญ่ประชาชนผู้ใหญ่มองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เด็กเยาวชนในชุมชนเข้ามาร่วมเป็นส่วนน้อย เนื่องจากเด็กเยาวชนไม่เห็นความสำคัญของการจัดการขยะ

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีจุดมุ่งหมายการวิจัยเพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และเพื่อศึกษาถึงปัญหา และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยมีกรอบแนวคิดจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากนั้นได้ทำการอภิปรายผลที่ได้จากข้อมูลที่ศึกษา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยได้แบ่งการนำเสนอข้อมูลในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ 1) สรุปผลการวิจัย 2) การอภิปรายผล และ 3) ข้อเสนอแนะ ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษา พบว่า

ประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุประชาชนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 35-49 ปี การศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร รายได้ ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอมือง จังหวัดพะเยา จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสา อำเภอมือง จังหวัดพะเยา โดยเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.32 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=1.36) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการวางแผนการบริหารจัดการขยะทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.44) และรองลงมาคือ เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้านเพื่อค้นหาปัญหาและการวางแผนในการจัดการขยะของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.43) และน้อยสุด คือร่วมพิจารณาการดำเนินการในการกำจัดขยะในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.27)

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ จากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย= 1.19) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการนำขยะรีไซเคิลไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.53) รองลงมาคือ ประชาชนเข้าร่วมการบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ในการรณรงค์การลดขยะมูลฝอยในชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.42) และน้อยสุด คือ ประชาชนเข้าร่วมในการวางแผนจัดสรรรายได้จากการดำเนินงานของกลุ่มกองทุนขยะ ในชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.04)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย= 1.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการนำขยะมาใช้ประโยชน์ เช่นการนำขวด หนังสือพิมพ์ ถุงพลาสติกที่แยกเก็บไว้นำไปขาย อยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย=1.47) รองลงมาคือ ประชาชนให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงาน ที่เข้ามาดำเนินการศึกษาข้อมูลด้านขยะมูลฝอยในพื้นที่ของท่านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 1.44) และน้อยสุด ประชาชนท่านเข้าร่วมดำเนินการ กิจกรรม/โครงการกำจัดขยะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.09)

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.29) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความภูมิใจที่ชุมชนท่านเป็นเขตปลอดขยะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=1.48) รองลงมา คือ ประชาชนเข้าร่วมประชุมสรุปปัญหาจากการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.31) และน้อยสุด ประชาชนเข้าร่วมเป็นวิทยากรใน

การถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน และหน่วยงานอื่น ที่เข้ามาศึกษาดูงาน และเข้าร่วมประเมินผลกับหน่วยงานอื่น ที่ได้เข้ามาศึกษาวิจัย ทดลองเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=1.19)

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสาบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

จากการศึกษา พบว่าปัญหาของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสาบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา คืองบประมาณในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการเข้าร่วมกิจกรรมการกำจัดขยะไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดความไม่ต่อเนื่องตามไปด้วยและการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะ ส่วนใหญ่ประชาชนผู้ใหญ่มองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เด็กเยาวชนในชุมชนเข้ามามีส่วนน้อย เนื่องจากเด็กเยาวชนไม่เห็นความสำคัญของการจัดการขยะ

อภิปรายผล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสาบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสาบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มาก ประชาชนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการวางแผนการบริหารจัดการขยะทุกครั้ง เป็นอันดับสูง ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชาคมหมู่บ้านเพื่อค้นหาปัญหาและการวางแผนในการจัดการขยะของชุมชน และกรณีการตัดสินใจเลือกโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา จึงมีโอกาสนี้ได้แสดงความคิดเห็นโต้แย้งอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับแนวคิด องค์การอนามัยโลก (WHO, 1978); Cohen and Uphoff (1980); เจิมศักดิ์ (2526); แก้ว (2540) ซึ่งกล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจมีความสำคัญมาก เนื่องจากการตัดสินใจจะมีผลต่อการปฏิบัติการ และจากการปฏิบัติการจะมีผลต่อไปยังการรับผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกันเพราะฉะนั้นการตัดสินใจจะมีผลโดยตรงต่อการรับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม จากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการนำขยะมาใช้ประโยชน์ เช่นการนำขวด หนังสือพิมพ์ ถุงพลาสติกที่แยกเก็บไว้นำไปขาย เป็นอันดับสูง อาจเป็นเพราะว่าประชาชนได้ให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการศึกษาข้อมูลด้านขยะมูลฝอยในพื้นที่ จึงเกิดองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะ รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมการลดการเกิดขยะมูลฝอย

สอดคล้องกับ แนวคิดของ Chapin (1977) ได้กล่าวว่า ระดับความสำคัญของการมีส่วนร่วม กิจกรรมของสมาชิกในองค์การของชุมชน ดังนี้ 1) มีความสนใจและเข้าร่วมประชุม ได้แก่ การให้ความสนใจ ติดตามข่าวสารต่าง ๆ ของส่วนรวม และการเข้าประชุม เสนอแนะต่าง ๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม 2) การให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ได้แก่ การอุทิศเงิน เวลาให้แก่ส่วนรวม 3) การเข้าเป็นสมาชิกและกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวม โดยการสมัครเป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการของชุมชน และ 4) การเป็นเจ้าของหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ การยอมรับใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการนำขยะรีไซเคิลไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า เป็นอันดับสูง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนรู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่ทำประโยชน์ในด้านการจัดการขยะให้กับชุมชนของตน และมีรายได้จากการจำหน่ายขยะ และยังได้เข้าร่วมการบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมต่างในการรณรงค์การลดขยะมูลฝอยในชุมชน สอดคล้องกับ แนวคิดของ องค์การอนามัยโลก (WHO, 1978); Cohen and Uphoff (1980); เจมส์ค็อกซ์ (2526); แก้ว (2540) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะ เป็นผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง ประชาชนมีความภูมิใจที่ชุมชนท่านเป็นเขตปลอดขยะ เป็นอันดับสูง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมสรุปปัญหาจากการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และยังเข้าร่วมเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน และหน่วยงานอื่น ที่เข้ามาศึกษาดูงาน และเข้าร่วมประเมินผลกับหน่วยงานอื่น ที่ได้เข้ามาศึกษาวิจัย ทดลองเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาลชนิด (2544) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหญิงในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีส่วนร่วมประเมินผลในด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาได้แยกนำเสนอข้อเสนอแนะออกเป็นสองส่วนคือ ข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปโดยนำข้อคำถามของแบบสอบถามที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ของแต่ละด้านมาเป็นแนวทางในการแก้ไข ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมพิจารณาการดำเนินการในการกำจัดขยะในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน
2. ควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนท่านเข้าร่วมดำเนินการ กิจกรรม/โครงการกำจัดขยะอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมในการวางแผนจัดสรรรายได้จากการดำเนินงานของกลุ่มกองทุนขยะในชุมชน
4. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน และหน่วยงานอื่น ที่เข้ามาศึกษาดูงาน และเข้าร่วมประเมินผลกับหน่วยงานอื่น ที่ได้เข้ามาศึกษาวิจัย ทดลองเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรสนับสนุนให้มีวิจัยชุมชน เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะ เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้อยู่ในระดับมาก
2. ควรมีการศึกษารวบรวมเรื่อง การรับรู้ พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือน

**แบบสอบถาม เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
บ้านสาغ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลการระดับมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาغ ของนิสิตปริญญาโท สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยพะเยา
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยในเชิงวิชาการเท่านั้น จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้ตอบคำถามตามความเป็นจริง
3. แบบสอบถามนี้ใช้ 1 ฉบับต่อ 1 คร้วเรือน ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเขียนข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ 1) 25-34 ปี 2) 35-49 ปี 3) 50-60 ปี 4) 60 ปี ขึ้นไป
3. ระดับการศึกษาสูงสุด 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ 2) ประถมศึกษา 3) มัธยมศึกษาตอนต้น 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 5) อนุปริญญา/ปวส. 6) ปริญญาตรี 7) ปริญญาโท 8) สูงกว่าปริญญาโท
4. อาชีพ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ธุรกิจส่วนตัว 4) พ่อบ้าน/แม่บ้าน 5) ข้าราชการ 6) พนักงาน/รัฐวิสาหกิจ 7) อื่นๆ(ระบุ).....

5. รายได้ 1) น้อยกว่า 5,000 บาท 2) 5,001-10,000 บาท
 3) 10,001-15,000 บาท 4) 15,001-20,000 บาท
 5) มากกว่า 20,000 บาท

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
บ้านสง อำเภอมะเข่ จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงระดับเดียว

กิจกรรม	เป็นประจำ	เป็นบางครั้ง	ไม่เคย
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน</u>			
1. ท่านเข้าร่วมประชาคมหมู่บ้านเพื่อค้นหาปัญหาและการวางแผนในการจัดการขยะของชุมชน			
2. ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอโครงการที่เป็นประโยชน์หรือสามารถแก้ไขปัญหาขยะในที่ประชุม			
3. ท่านร่วมพิจารณาดำเนินการในการกำจัดขยะในพื้นที่			
4. ในกรณีที่การตัดสินใจเลือกโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาท่านแสดงความคิดเห็นโต้แย้งอย่างมีเหตุผล			
5. ท่านแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการวางแผนการบริหารจัดการขยะทุกครั้ง			
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม</u>			
6. ท่านเข้าร่วมดำเนินการ กิจกรรม/โครงการกำจัดขยะ			
7. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมการลดการเกิดขยะมูลฝอย			
8. ท่านเข้ากิจกรรมการนำขยะมาใช้ประโยชน์ เช่น การนำขวดหนังสือพิมพ์ ถุงพลาสติกที่แยกเก็บไว้นำไปขาย			
9. ท่านให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการศึกษาข้อมูลด้านขยะมูลฝอยในพื้นที่ของท่าน			
10. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับสมาชิกในบ้านให้ใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อยที่สุด			

กิจกรรม	เป็นประจำ	เป็นบางครั้ง	ไม่เคย
ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์			
11. ท่านเข้าร่วมในการวางแผนจัดสรรรายได้จากการดำเนินงานของธนาคารขยะในชุมชน			
12. ท่านเข้าร่วมการบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ธนาคารขยะในชุมชน			
13. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการนำขยะรีไซเคิลไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า			
14. ท่านได้รับผลประโยชน์ในการจัดสรรผลประโยชน์จากกองทุนธนาคารขยะ			
15. ท่านรู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่ทำประโยชน์ในด้านการจัดการขยะให้กับชุมชนของท่าน			
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล			
16. ท่านเข้าร่วมเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนและหน่วยงานอื่น ที่เข้ามาศึกษาดูงาน			
17. ท่านเข้าร่วมติดตามผลการจัดกิจกรรมของธนาคารขยะในชุมชน			
18. ท่านเข้าร่วมประเมินผลกับหน่วยงานอื่น ที่ได้เข้ามาศึกษาวิจัย ทดลองเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน			
19. ท่านเข้าร่วมประชุมสรุปปัญหาจากการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน			
20. ท่านมีความภูมิใจที่ชุมชนท่านเป็นเขตปลอดขยะ			

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

บรรณานุกรม

- กชกร อนุชา. 2540. การศึกษาสำรวจความรู้ด้านวัสดุศาสตร์ และทัศนคติต่อการจำแนกประเภทขยะก่อนทิ้ง: กรณีศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- กรมควบคุมมลพิษ. 2542. บันทึกสีน้ำตา รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ.2541. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมการปกครอง. 2542. กองราชการส่วนตำบล. (2542). กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2542) . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน กรมการปกครอง.
- กองอนามัยสิ่งแวดล้อม. 2535. พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.2535. กรุงเทพมหานคร: กองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย.
- เกษม จันทรแก้ว. 2536. สิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อักษรสยามการพิมพ์.
- แก้ว นีมะเริง. 2540. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรสตรีในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2526. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: คัดดีโสภาคการพิมพ์.
- โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2546. เอกสารให้ความรู้เรื่อง คู่มือเทคโนโลยีการกำจัดขยะตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (เอกสารเผยแพร่)
- ชิตชนก เชิงเซาว์. 2539. วิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ปัตตานี: โครงการผลิตตำรา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิโรฒ.
- ตรองกมล แก้วมีศรี. 2544. แบบจำลองการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการขยะและบำบัดน้ำเสียสำหรับประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ธรรมจรรย์ ตุลยธำรง. 2546. **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมกรณีศึกษาเทศบาลภายในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ และ แก้วคำ ไกรสรพงษ์. 2544. **การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการ
บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
วิญญูชน.
- นীরชรา ทองธรรมชาติ, ไพรัช รัชชยพงษ์, รัชฎาภรณ์ ชวัญปัญญา, ทิวทิพย์ วิเชียรโรจน์ และ
ภาคภูมิ เขียมจิตกุล. 2544. **กลยุทธ์การฝึกอบรมและวิทยากรในยุคโลกาภิวัตน์.
ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนา
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทลินคอรัน โปรโมชัน จำกัด.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2546. **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง.
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- นฤเทพ สิทธิชาญคุณ. 2541. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดการมูลฝอย กรณีศึกษา
กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.
- บุญเลิศ ไพรินทร์. 2538. **เทคนิคเพื่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและทัศนคติ.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สวัสดิการสำนักงาน ก.พ..**
- ปาลชนิด วรวงศ์. 2544. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหญิงในการ
พัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดราชบุรี.
วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.**
- ประพล มลิณฑจินดา. 2542. **ความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การ
บริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี.** วิทยานิพนธ์ รป.ม.,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ประเวศ วสี. 2538. **ขบวนการทัศน์ใหม่ มรรค8 แห่งการทำงานเรื่อง สิ่งแวดล้อม.
กรุงเทพมหานคร:สำนักงานพิมพ์แพลงพริ้นติ้ง.**
- พิชิต สกุลพราหมณ์. 2531. **การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม. (พิมพ์ครั้งที่ 4).** กรุงเทพมหานคร:
คณะสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัฒน์ สุจำนง. 2533. **สังคมกับปัญหาสภาวะแวดล้อม.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอ
เดียนสไตร์.

- พัฒนา มุลพฤกษ์. 2546. **อนามัยสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอส.พรีนติ้ง.
- พรทิพย์ อังกุลดี. 2539. **การมีส่วนร่วมของสตรีผู้นำในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนิดา วิมานรัตน์. 2543. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกรณีศึกษาบึงบอเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- ยุพดี เสตพรรณ. 2544. **ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาสงครณ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี. กรุงเทพมหานคร: พิธิษฐ์การพิมพ์.
- ราชบัณฑิตสถาน. 2538. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2525**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. 2544. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิวัฒน์ศิริ ศักดิ์วีโรจน์. 2547. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- วินัย วีระวัฒนานนท์. 2532. **กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา**. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิริยา ตุลยสุข. 2535. **การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสถานที่พักตากอากาศในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม บริเวณที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วรภาพร ศรีสุพรรณ. 2539. **สิ่งแวดล้อมศึกษา**. มุลินธิโลกสีเขียวในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไอเอส พริสดี้ง เฮาส์.
- สุกัญญา อธิปอนันต์. 2545. **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในงานวิจัยด้านการเกษตรด้วยกระบวนการ A-I-C**. กองแผนงาน, กรมส่งเสริมการเกษตร.

สุวิภา ไพรีพินาศ. 2546. **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร**

จัดการป่าชุมชน. วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

สุธาวัลย์ เสถียรไทย. 2543. **แนวคิดเศรษฐศาสตร์นิเวศ.** สถาบันภาพไทยศึกษา: การสำรวจ

เชิงวิพากษ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ตรีสวัสดิ์.

สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี. 2547. **ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดราชบุรี.** (อัดสำเนา)

สถิติการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี. 2547. **ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดเพชรบุรี.** (อัดสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2543.

คู่มือการทำปุ๋ยหมักจากขยะโดยการฝังกลบในกล่องคอนกรีต. โครงการ

ศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ วิทยาลัย
สิ่งแวดล้อม.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร. 2535. **สำนักรักษาความสะอาด 2535**

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์.

ศรีสุรางค์ เคหะนาค. 2542. **การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตามพระราชบัญญัติการ**

สาธารณสุขพ.ศ. 2535 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี.

วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ. 2541. **ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย**

ชุมชนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี.

วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

เศรษฐราณี ทรวงทรง. 2539. **สิ่งแวดล้อมศึกษาวิธีการหนึ่งในการปฏิรูปสังคม.** นิตยสาร

โลกสีเขียว. กรุงเทพมหานคร

อดิน รพีพัฒน์. 2527. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและ**

วัฒนธรรมไทย. วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

อมรา พงศาพิชญ์. 2544. **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาพัฒนาการดำเนินงานการมี**

ส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิทธิพล ราศรีเกรียงไกร, พนิดา ไส้ต๋อง, สราวุธ คาน, ชลัษฎ์พันธ์ เพชรรัตน์, ประทีป ตันติวัฒน์,

กอบกาญจน์ เผือกช่อม, หัทยา เนตยารักษ์, เบ็ญจ บั่วนวล, สายใจ ปิ่นแก้ว, ตรีทองม

- แก้วมีศรี และ สมชาย แสงวงกิจ. 2542. **การจำลองแบบสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการกำจัดขยะและน้ำเสียด้วยพืช**. ระหว่างวันที่ 25-28 สิงหาคม 2542. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมหมักเบี่ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Bejot, D.D. 1981. **The Degree of Self Directedness and the Choices of Learning Methods as Retested to a Cooperative Extention Program**. Disserttation Abstracts International.42 (October 1981) 2434-A.
- Chapin, F.S. 1977. **Social Participation and Social Intelligence**. pp.315-320. Handbook of Research Design and Social Measurement. (3d.ed). New York :Longman.
- Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. 1980. **Participation' s Place in Rural Development :Seeking Clarity Through Specificity**. World Development. 8 (January 1980) :324-328.
- Erwin, William. 1976. **Participation Management: Concept Theory and Implementation Atlanta, Ga**: Georgia State University.
- Kasperson, R.E. and Breibandm. 1974. **Particitpation, Decentralizaition and Advocacy Planning**. Resource Paper No.25. Washington D.C. : Association of American Geograhers.
- Reeder, William W. 1974. **Some Aspects of the Informal Social Participation of FarmFamile in New York State**. Cornell University: Unpublished Ph.D.Disserttation.
- Richey, R. 1992. **Designing Instruction for the Adult Learner**. London : Kogan Page.
- United Nation. 1975. **Popular Participation in Decision Making Development**. New York:The Free Press.
- WHO/UNICEP. 1978. **Report of the International Conference on Primary Health Care**.New York: N.P.Press.

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นามสกุล	นายทรงธิด์กดี ทิพย์คำ
วัน เดือน ปีเกิด	23 เมษายน 2504
ที่อยู่ปัจจุบัน	118 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000
ที่ทำงานปัจจุบัน	เทศบาลตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	นายกเทศมนตรีตำบลบ้านสาง
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ. (โสตทัศนศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ.2529	

